

« zurück blättern vor »

SZYLKRET subst. m., ab 1780; auch *szykret*, *szyldkret*. **1)** ‘Hornmasse, die ans dem Panzer von Meeresschildkröten gewonnen und u. a. zur Herstellung von Accessoires verwendet wird’ – ‘masa rogowa z pancerzy żółwi morskich, używana m.in. do wyrobu drobnych przedmiotów ozdobnych’: 1805 GWar 1012, Nowo *Korzenie, atun, kawa, kakao, muszlin, koperwas, bakalie, (...), szylkret*. ◊ 1825 KWar 455, Nowo *Fabryka (...)* opatrzona iest także w machinę do prasowania okładek, czyli robienia na nich wycisków, które według życzenia mogą być na rogu, fiszbinie, szylkrecie lub metalu. ◊ 1846–1850 Baron 49-50, SJAM *nożyczki dobył; tymi krzesze / Podbródek Baronowi i szykretem czesze*. ◊ 1852 Bog.Kapit. II 9, DOR *Obok łózka, od strony głowy, stał małeńki stoliczek z hebanu, którego wierzch inkrustowany był rozlicznego gatunku metalami w połączeniu z szyldkretem*. ◊ 1880 GWar 145 2, Nowo *Bardzo ładna tabakierka z kości słoniowej, wewnątrz wyłożona szyldkretem*. ◊ [LBel.] (1907) 1919 Nałk.Z.Książę 36, DOR *Wziął w rękę moje binokle (...) Pani ma krótki wzrok? – zapytał, oglądając ładne obrobienie szyldkretu*. – SWIL, SW, DOR. **2)** ‘Suppenschildkröte, Grüne Meeresschildkröte (*Chelonia mydas*)’ – ‘żółw zielony’: [hapax] 1830 GWar 358, Nowo *JW Bienkowski Senator Kasztelan, puklerz Szylkreta mający cztery stopy długości, a trzy szerokości*. – SWIL (zool.), DOR (zool.). ◊ **Var:** *szykret* subst. m., [hapax] 1846–1850 Baron 49-50, SJAM; *szyldkret* subst. m., 1852 Bog.Kapit. II 9, DOR ◊ [LBel.] (1907) 1919 Nałk.Z.Książę 36, DOR – SW, DOR; *szykret* subst. m., 1805 GWar 1012, Nowo ◊ [LBel.] 1825 KWar 455, Nowo – SWIL, SW, DOR. ◊ **Etym:** **1)** nhd. *Schildkröte* subst. f., ‘kriechendes Tier mit Bauch- und Rückenschild; Horn vom Panzer einer Schildkröte’, GRI. **2)** nhd. *Schildkrot* subst. n., ‘Horn vom Panzer einer Schildkröte’, GRI, nur für Inh. 1. ◊ **Der:** *szykretowy* adj., 1779–1780 Kluk Zw. 3 13, L *szykretowa robota*. Zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *szykretowy* adj., [hapax] 1846–1850 Baron 106, SJAM, nur für Inh. 1; *szyldkretowy* adj., 1869–1870 Pol Obrazy I 10, DOR, zuerst geb. Sw. ❖ DOROSZEWSKI verweist unter *szyldkret* auf *szykret*, wo aber kein einziger Beleg zitiert wird; unter *szylkretowy* gibt es zwei Belege und einen Verweis auf LINDE. Die Form *szykret* und *szykretowy* kommt nur bei Mickiewicz (SJAM) vor.

« zurück blättern vor »